

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklēsiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Caput VI. Vtrum Athanasius bis Romam venerit. Refellitur Socratis &
Baronii sententia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

Episcoporum à quibus Athanasius in communionem susceptus est, datam fuisse, sed nomine & rogatu alterius Synodi Romanæ. Hæc est Baronii ratiocinatio, ut videre est in gestis anni 341. cap. 47. Sed facillimum est cuivis, eam refellere. Primo enim negare possumus, Orientales in suis ad Julium literis questos fuisse, quod ille Athanasium in communionem suscepisset. Certe in tota Julii epistola nullum ejus querimoniarum apparet vestigium. Conquesti quidem fuerant Orientales in suis literis, quod Julius contra Canones faceret, & quod flammam discordiæ accendisset. Sed de communionem cum Athanasio inita, nullum verbum hic legitur. Excusat etiam se Julius Papa, quod profugos Episcopos benigne exceperit, quod doluerit unam cum dolentibus fratribus, quod cum flentibus fleret. Sed nihil amplius dicit. Verum concedamus Baronio, Orientales Episcopos in suis ad Julium literis nominatim questos fuisse, quod Athanasium in communionem suam recepisset. Quid tum? an ex eo sequitur, epistolam Julii Papæ non esse scriptam nomine Synodi Romanæ, in qua Athanasius fuerat absolutus? minime omnino. Deceptus nimirum est Baronius & quicumque eum secuti sunt, dum existimant Athanasium non nisi in Synodo Romana susceptum fuisse in communionem. Quod ego non modo falsum, sed ab omni ratione alienum esse existimo. Sedecim integros menses Romæ permansit Athanasius, adversariorum suorum adventum expectans, antequam Synodus Romana causam ipsius cognosceret. An igitur credibile est, Julium Papam toto illo tempore à communionem Athanasii abstinuisse. Atqui contra est ipse Athanasius, qui in Apologetico ad Imperatorem Constantium discrete scribit, se venisse Romam, ut se suæque omnia Ecclesiæ illi committeret. *Quo quidem tempore, inquit, assidue eram in synaxibus.* Si in synaxibus Romæ assidue erat Athanasius, ergo cum Episcopo Romano communicabat. Deinde Julius Papa & Athanasium & ejus adversarios Romam ad causam dicendam evocaverat. Non potuit igitur Julius ante causæ cognitionem, Athanasii communionem refugere, ne præjudicium causæ faceret. Id enim æquitatis ratio non patitur. Et Julius quidem cum Athanasii adversariis, cumque Eusebio ipso communionem fovebat, quippe qui & eorum literas accipiebat, & ad ipsos vicissim scribebat. Cur ergo idem Julius inclementior fuisset erga Athanasium, præsertim cum ille Julii Papæ literis evocatus statim paruisset, & ad diem dictam adfuisset, adversariis judicium Romanæ sedis detrectantibus. Atqui Presbyteros ipsius Athanasii, quos ad refellendas Eusebianorum calumnias Romam paulo ante miserat Athanasius, Julius benigne exceperat, & ad communionem suam admiserat. Id enim ipse Julius satis aperte significat in epistola ad Orientales. Quæ igitur causa esse potuit, quamobrem præfenti Athanasio idem non præstaret. Postremo Athanasius in Apologia secunda adversus Arianos, de Synodo Romana loquens, perspicue declarat Ecclesiam Romanam semper cum ipso

communicasse. Non enim dicit quinquaginta Episcopos, qui ad Synodum Romanam convennerant, ipsum ad communionem suscepisse: sed communionem cum ipso & charitatem suis sententiis confirmasse. Jam ergo antea cum ipso communicabant. Verba Athanasii hæc sunt: *καὶ ἐκ ἑρωςαυ εἰς ἡμᾶς πάλιν τὴν κοινωνίαν ἐπέστυξαν.* In epistola vero ad Solitarios, ejusdem Synodi Romanæ sententiam refert his verbis: *ἡμᾶς ἡ ἀπὸ τῆς ἑκείνου, ἐπὶ τῶν ἁγίων ἡμᾶς κοινωνίας ἡγάπησαν;* id est, nos autem probaverunt & communionem nobiscum foverunt. Ruit ergo funditus tota Baronii argumentatio, qua probare nititur duas Synodos Romanas distinguendas esse; & epistolam Julii Papæ ad posteriorem Synodum Romanam pertinere, non ad priorem illam, in qua absolutus fuerat Athanasius. Atque hæc sufficere poterant ad evertendam Baronii sententiam. Verum ne solius Athanasii testimonio niti videar, ipsius etiam Julii Papæ auctoritate id evincam. Is in epistola ad Orientales pag. 745. editionis Parisiensis, discrete testatur, se totius Synodi nomine ad ipsos scribere, quamvis non omnium Episcoporum, sed solum ipsius nomen literis præfixum sit. Nam & cum priores literas ad ipsos scriberet, quibus ipsos ad Synodum evocabat, se omnium Occidentalium nomine scripsisse. *Et nunc, inquit, conducto die omnes adfuerunt, & ejusdem sententiæ omnes fuerunt, quam ego iterum vobis scribens significo.* Quid his verbis potest esse manifestius. At Julius omnes Episcopos adfuisse ad diem constitutum, quo Synodum indixerat. Potestne de alia Synodo id intelligi, quam de Romana illa, in qua Athanasius auditus & absolutus est. Ostendant igitur adversarii alteram Synodum, quam Romæ indixerat Julius; sed profecto nunquam ostendere poterunt. Præterea addit Julius se his posterioribus literis sententiam illius Synodi Orientalibus significare. Id ipsum est, quod antea dixerat Athanasius, Julium Papam rogatum esse à Synodo, ut Orientalibus scriberet. Vides quam bene inter se conveniant Athanasii & Julii testimonia: adeo ut Baronius, qui has Julii literas ad Orientales datas esse negat post Synodum Romanam, in qua auditus est Athanasius, non solum Athanasio, sed ipsi Julio Papæ refragari videatur.

CAPUT VI.

Utrum Athanasius bis Romam venerit. Refellitur Socratis & Baronii sententia.

Baronius in Annalibus Ecclesiasticis scribit, Athanasium post judicium Synodi Romanæ, quo à criminationibus adversariorum fuerat absolutus, statim Alexandriam navigasse anno Domini 341. vel sub initium anni 342. idque Socratis auctoritate confirmat. Paulo post vero, cum Gregorius militari manu succinctus Alexandrinam Ecclesiam occupasset, iterum Romam venisse. Baronii sententiam secutus est

Petavius noster in rationario temporum, Blondellus in libro de primatu Papæ, & alii fere omnes, quibus Socrates aniam erroris videtur præbuisse, verum Athanasius ipse id manifestissime refellit. Cum enim in libris suis sæpius locutus sit de sua in urbem Romam profectio, semel tantum ab urbe Alexandrina Romam se venisse scribit. Primum in Apologetico ad Imperatorem Constantium, respondens calumpniis adversariorum, qui ipsum apud Imperatorem Constantium accusaverant, quod Constantem Augustum adversus fratrem suis sermonibus excitavisset, ait se profectum Alexandria, non ad comitatum Constantis Augusti, sed Romam iter fecisse: cumque se suaque omnia Ecclesiæ illi commendasset, assiduum fuisse in collectis & conventibus Ecclesiasticis. Quarto deinde post anno literis Constantis Augusti Romam evocatum se esse Mediolanum. Sed Græca verba ipsius Athanasii præstat apponere, quippe quæ sententiam nostram apertius confirmant. ταῦτα τοίνυν εἰς ἡμετέρας ἐπιπέσει ἀπόδειξις ἔστι, συγχώρησον ὁμοῦς διηγήσασθαι ὅτι καὶ τὸ λογισμὸν τῆς ἀποδημίας. Id est, *Hæc quidem sufficiunt pro demonstratione: sed tamen patere, queso, ut totius profectiois meæ tibi rationem reddam, quo cognoscas quam temere tibi calumnientur adversarii.* Subjicit deinde Athanasius. Ἐπεὶ δὲ ἄνω ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας, ἵνα εἰς τὸ στρατηγεῖον τῶν ἀδελφῶν σου, ἢ εἰς τοὺς ἀλλοτρίας, ἢ μόνον εἰς τὴν βασιλεὺς ἀνῆλθον &c. quæ superius exposui. Cum igitur testetur Athanasius se totius profectiois ac peregrinationis suæ rationem Constantio redditurum, si Romam bis venisset ab urbe Alexandria, certe id hoc loco commemorare debuisset, ne coram principe veritatem sciens occultasse videretur. Præterea in Apologia secunda adversus Arianos, semel se Romam venisse scribit ad causam dicendam, cum Eusebiano à Julio postulasset, ut ad causam Athanasii cognoscendam Synodus Romæ congregaretur. De secunda autem profectioe ne verbum quidem existat in tota illa Apologia. Denique in Epistola ad Solitarios, idem Athanasius cuncta, quæ sibi contigerant diligenter enarrans, unius tantum in urbem Romam profectiois suæ meminit, tunc scilicet cum ad Synodum Romanam Julii Papæ literis est accitus. Post illam autem Synodum ait Episcopos, qui Concilio interfuerant, ea quæ in Synodo gesta fuerant Constanti Augusto per literas nuntiasse; cuncta item, quæ Alexandria perpetrata erant à Gregorio, eidem significasse. Quod si post Synodi Romæ judicium Athanasius Alexandriam reversus fuisset, atque illinc rursus in urbem Romam rediisset, nunquam id hoc loco omisisset Athanasius. Hoc enim ad ejus institutum maxime faciebat, ut mala atque ærumnas & calamitates, quas ab adversariis suis perpeffus fuerat, omnium oculis subjiceret. Huc accedit, quod Athanasius absque consensu & literis Imperatoris Constantii Romam Alexandriam redire non potuit. Licuit quidem Athanasio, ut salutem suam consuleret & inimicorum insidias effugeret, relicta Alexandria Romam navigare. Honesta enim est quævis ra-

tio expediendæ salutis. Sed Romam reverti Alexandriam ab alterius Principis ditione, idque post biennii moram, id vero non licuit sine mandato principis. Certe post Sardicense Concilium, id est, post œcumenicam Synodum, quæ Athanasius innocens, adversarii vero illius calumniatores & hæretici judicati sunt, vix tandem ausus est Athanasius Alexandriam reverti; neque id prius fecit, quam creberrimis Constantii literis ad comitatum evocatus fuisset. Sed & antea, cum post obitum Constantii Maximi ex Gallicano exilio in Ægyptum reversus est, trium Cæsarum literis restitutus fuerat. Proinde si post Synodum Romanam Athanasius Alexandria rediit, tunc quoque Constantii literis munitus fuerit necesse est. Cur ergo eas Constantii literas nusquam memorat Athanasius, qui reliquas ejusdem principis Epistolas ad suam causam ac testificationem pertinentes, tam ambiciose tamque diligenter apponere consuevit. Refellit Baronius Socrates, qui in libro secundo Historiæ scribit, Athanasium cum post violentam ordinationem Gregorii Romam se ad Julium Papam contulisset, cognita causâ, à Julio restitutum & Alexandriam cum ejusdem Julii literis reversum esse: ac deinde paulo post amoto Gregorio, & in ejus locum substituto Gregorio, Romam iterum profugisse. Verum tota illa Socratis ac Sozomeni narratio, mendis innumeris scætet. Quorum maximam partem Baronius ipse ac Blondellus jam dudum observarunt: quare Socratis testimonium in rebus Athanasii nullius ponderis est, quippe qui pugnantia inter se dixerit atque contraria. Omisit igitur Socratis auctoritas, alteram Baronii rationem excutiamus: sic igitur ratiocinatur Baronius in gestis anni 341. cap. 49. Athanasium quidem reversum esse Romam Alexandriam hoc anno, vel sequentis anni exordio, ex eo quoque facile potest intelligi, quod constat tempore grassationis Arianorum in Alexandriam Ecclesiam anno sequenti factæ, cum illic repertum fuisse, quod ipsemet testatur in epistola ad Orthodoxos. Idem repetit Baronius in gestis anni 342. ubi totam fere Athanasii ad Orthodoxos epistolam describit. Ex qua manifeste colligitur, Gregorium circa Paschalis festi solennia Alexandriam Ecclesiam occupasse, Athanasium vero, metu Arianorum in Ecclesiam irruentium, clam se à medio subduxisse. Quæ cum anno 341. gesti non potuerint, eo quod Antiochena Synodus, in qua Gregorius Alexandrinæ urbis Episcopus est constitutus, & cujus gestis tanquam Alexandrinus Episcopus subscripsit, maximam partem anni illius occupaverit, sequenti anno assignentur necesse est. Hæc est Baronii ratiocinatio, cujus sententiam non Petavius solum ac Blondellus, sed omnes quotquot vidi, hæcenus amplexi sunt.